

Sag C-755/22**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

13. december 2022

Forelæggende ret:

Okresní soud Praha-západ (Den Tjekkiske Republik)

Afgørelse af:

1. august 2022

Sagsøger:

Nárokuj s.r.o.

Sagsøgte:

EC Financial Services, a.s.

[...]

KENDELSE

Okresní soud Praha-západ (kredsdomstolen i Prag Vest, Den Tjekkiske Republik)
[udelades] har i sagen

sagsøger: **Nárokuj s.r.o.**, [udelades] med hjemsted i [udelades]
Veselí nad Moravou [udelades]

mod sagsøgte: **EC Financial Services, a.s.**, [udelades] med hjemsted i
[udelades] Dolní Břežany [udelades]

**om betaling af et beløb på 35 000 CZK med tillæg af andre tilgodehavender
og rente,**

truffet følgende afgørelse:

[Udelades] [national procedure]

Okresní soud Praha-západ (kredsdomstolen i Prag Vest) anmoder Den Europæiske Unions Domstol om på grundlag af artikel 267 TEUF at besvare følgende præjudicielle spørgsmål:

Har Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF til formål at pålægge kreditgiveren en sanktion for ikke at have foretaget en fuldstændig vurdering af forbrugerens kreditværdighed, herunder når forbrugereren har tilbagebetalt kreditten fuldt ud og ikke har anfægtet aftalen i løbet af tilbagebetalingsperioden?

Begrundelse:

I. Tvistens genstand og de væsentligste faktiske omstændigheder

- 1 Tvistens genstand vedrører ugrundet berigelse på 35 000 CZK med lovbestemte morarenter på 8,5% p.a. for perioden fra den 23. september 2021 til tilbagebetalingsdatoen. Sagsøgeren har erhvervet kravet fra en forbruger, som havde indgået en forbrugerkreditaftale med JET Money s.r.o. på 50 000 CZK. Forud for indgåelsen af aftalen fremlagde forbrugereren sit identitetskort og kørekort, lønsedler, der bekræftede hans arbejds løn for tre måneder forud for indgåelsen af kreditaftalen, dokumentation for størrelsen af udgifterne til lejligheden, tv og internet, ligeledes for tre måneder forud for indgåelsen af kreditaftalen, og en erklæring om hans andel af de fælles husholdningsudgifter; desuden angav forbrugereren i anmodningen om kredit, at han ikke havde anden tidligere gæld, at han var enlig og boede i en fælles husstand med sin bedstemor. Forbrugereren tilbagebetalte herefter kreditten med tillæg af andre tilgodehavender, og det tilbagebetalte udgjorde 85 000 CZK. Det beløb på 35 000 CZK, der kræves i søgsmålet, udgør forskellen mellem hovedstolen af kreditten og det beløb, der er tilbagebetalt. Hvad angår skiftet af kreditgiveren, skete dette den 28. september 2018 som følge af en overdragelse af en del af virksomheden til den nuværende sagsøgte.
- 2 Det er ubestridt mellem parterne, at kreditaftalen er blevet indgået, og størrelsen på det beløb, som forbrugereren har betalt. Med hensyn til de faktiske omstændigheder er situationen i det væsentlige ubestridt.
- 3 Parterne er uenige om den retlige vurdering. Ifølge sagsøgeren har kreditgiveren tilsidesat sine forpligtelser ved at foretage en utilstrækkelig vurdering af forbrugerens kreditværdighed, således at aftalen er ugyldig. Vurderingen af kreditværdigheden blev ikke foretaget med den fornødne omhu fra den erhvervsdrivende, idet kreditgiveren f.eks. ikke havde foretaget en pålidelig kontrol af udgifternes faktiske størrelse. Ifølge sagsøgeren er det logisk, at forbrugereren ikke kunne påberåbe sig aftalens ugyldighed på et tidspunkt, hvor forbrugereren ikke havde haft mulighed for at søge juridisk bistand fra en advokat. Sagsøgte anfører derimod, at kreditværdigheden er blevet vurderet tilstrækkeligt. Efter sagsøgtes opfattelse gælder forbrugerbeskyttelsen slet ikke, da det

pågældende krav ikke længere skyldes en forbruger, men en kommerciel virksomhed.

- 4 Retten meddelte parterne, at den havde til hensigt at forelægge ovennævnte spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol, da den anser det for at være væsentligt for tvistens afgørelse. Sagsøgeren modsatte sig fremlæggelsen af det præjudicielle spørgsmål med den begrundelse, at, som blev gjort gældende i dommen truffet af Městský soud v Praze (byretten i Prag, Den Tjekkiske Republik) af 5. januar 2022 [udelades], hvoraf det fremgår, at forbrugerbeskyttelse har en forebyggende funktion og en retshåndhævende funktion, hvorfor dette spørgsmål i den nationale retspraksis allerede er afgjort. Sagsøgeren henviste ligeledes til dom af 9. januar 2020 fra Krajský soud v Praze (den regionale ret i Prag, Den Tjekkiske Republik), [udelades] ifølge hvilken kreditværdighedsvurderingen beskytter forbrugerne mod risikable kreditter og mod at øge husholdningernes gæld; denne funktion mister ikke sin betydning for de kreditter, der er blevet tilbagebetalt. Virkningerne af en risikabel kredit kan nemlig først vise sig efter et vist tidsrum.
- 5 Sagsøgte accepterede forelæggelsen af det præjudicielle spørgsmål uden yderligere begrundelse.

II. Anførte EU-retlige retsfor skrifter

- 6 Det fremgår af 26.-28. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF:
  - *Medlemsstaterne bør træffe de fornødne foranstaltninger med henblik på at fremme en ansvarlig praksis i alle faser af kreditforholdet under hensyntagen til de specifikke træk, der kendetegner deres kreditmarked. Der kan f.eks. være tale om foranstaltninger vedrørende forbrugeroplysning og -uddannelse, herunder advarsler om de risici, der er forbundet med betalingsmisligholdelse og overdreven gældsættelse. På et ekspanderende kreditmarked er det navnlig vigtigt, at kreditgivere ikke giver sig af med uansvarlig kreditgivning eller giver kredit uden forudgående vurdering af kreditværdighed, og medlemsstaterne bør udføre den nødvendige overvågning for at undgå sådan adfærd og fastsætte foranstaltninger med henblik på over for kreditgivere at have sanktioner, der gælder, hvis det sker. Uden at dette berører bestemmelserne om kreditrisiko i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/48/EF af 14. juni 2006 om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut (5) bør kreditgivere bære ansvaret for at kontrollere den enkelte forbrugers kreditværdighed. De bør med henblik herpå kunne anvende ikke blot oplysninger, som forbrugeren har givet i forbindelse med forberedelsen af den pågældende kreditaftale, men også oplysninger, der er givet under et længerevarende forretningsforhold. Medlemsstaternes myndigheder vil også kunne udstede instrukser og passende retningslinjer for kreditgiverne. Forbrugerne bør også udvise forsigtighed og overholde deres kontraktlige forpligtelser.*

- *På trods af de oplysninger, der skal gives forud for aftaleindgåelsen, har forbrugeren muligvis behov for yderligere bistand for at kunne afgøre, hvilken kreditaftale blandt de foreslåede produkter der er mest hensigtsmæssig i forhold til vedkommendes behov og finansielle situation. Medlemsstaterne bør derfor sikre, at kreditgivere sørger for en sådan bistand i forbindelse med de kreditprodukter, de tilbyder forbrugerne. Hvor det er hensigtsmæssigt, bør de relevante oplysninger forud for aftaleindgåelsen samt de vigtigste karakteristika ved de foreslåede produkter forklares for forbrugeren med udgangspunkt i vedkommendes personlige forhold, så forbrugeren kan forstå de konsekvenser, produkterne kan få for vedkommendes økonomiske situation. Hvor det er relevant, bør denne pligt til at yde forbrugeren bistand også gælde for kreditformidlere. Medlemsstaterne bør kunne bestemme, hvornår og i hvilket omfang forbrugeren skal gives en sådan forklaring, idet der tages hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder den pågældende kredit tilbydes, forbrugers behov for bistand og arten af de enkelte kreditprodukter.*
- *For at vurdere en forbrugers kreditværdighed bør kreditgiveren også søge i relevante databaser; de juridiske og faktiske omstændigheder kan nødvendiggøre søgninger i forskelligartet omfang. For at undgå konkurrenceforvridning mellem kreditgivere bør det sikres, at kreditgivere har adgang til private eller offentlige databaser om forbrugere i en medlemsstat, hvor de ikke er etableret, på vilkår, som er ikke-diskriminerende i forhold til kreditgivere i den pågældende medlemsstat.*
- 7 Det følger af artikel 8, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, at *medlemsstaterne sikrer, at kreditgiveren, inden kreditaftalen indgås, vurderer forbrugers kreditværdighed på grundlag af fyldestgørende oplysninger, der, hvor det er relevant, indhentes hos forbrugeren og, hvor det er nødvendigt, ved søgning i den relevante database. Medlemsstater, hvis lovgivning kræver, at kreditgiveren vurderer forbrugers kreditværdighed på grundlag af en søgning i den relevante database, kan opretholde denne forpligtelse.*
- 8 Det fremgår af artikel 22, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, at *i det omfang dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv.*
- 9 Det følger af artikel 22, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, at *medlemsstaterne sikrer, at forbrugerne ikke kan give afkald på de rettigheder, der tilkommer dem i medfør af bestemmelser i national ret, der gennemfører dette direktiv eller svarer til dette direktivs bestemmelser.*

- 10 Det fremgår af artikel 23 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, at *medlemsstaterne fastsætter regler for sanktioner for overtrædelser af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i medfør af dette direktiv, og træffer alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de iværksættes. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning.*

III. Anførte nationale retsfor skrifter

- 11 Det følger af § 86, stk. 1, i zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (lov nr. 257/2016 om forbrugerkredit) som ændret, at inden en forbruger indgår en kreditaftale, eller der sker en ændring i forpligtelserne i aftalen, der medfører en betydelig forøgelse af forbrugerkreditens samlede beløb, skal kreditgiveren vurdere forbrugerens kreditværdighed på grundlag af væsentlige, pålidelige, tilstrækkelige og forholdsmæssige oplysninger modtaget fra forbrugerens, og hvis nødvendigt, fra en database, der gør det muligt at vurdere forbrugerens kreditværdighed, eller fra andre kilder. Kreditgiveren yder kun forbrugerkredit, hvis resultatet af kreditværdighedsvurderingen viser, at der ikke er rimelig tvivl om forbrugerens evne til at tilbagebetale forbrugerkredit.
- 12 Det følger af § 86, stk. 2, i zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (lov nr. 257/2016 om forbrugerkredit) som ændret, at når kreditgiveren vurderer forbrugerens kreditværdighed, skal denne især vurdere forbrugerens evne til at foretage de aftalte regelmæssige tilbagebetalinger af forbrugerkredit på grundlag af en sammenligning af forbrugerens indtægter og udgifter og midler til at betale eksisterende gæld. Endvidere skal kreditgiveren tage værdien af fast ejendom i betragtning, såfremt forbrugerkreditaftalens virkning er, at forbrugerkredit skal tilbagebetales helt eller delvist med provenuet fra salget af forbrugerens faste ejendom snarere end ved regelmæssige tilbagebetalinger, eller såfremt det er åbenbart fra forbrugerens økonomiske situation, at den pågældende vil være i stand til at tilbagebetale forbrugerkredit, uanset vedkommendes indtægt.
- 13 Det følger af § 87, stk. 1, i zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (lov nr. 257/2016 om forbrugerkredit) som ændret, at *såfremt en kreditgiver yder en forbruger forbrugerkredit i strid med § 86, stk. 1, andet punktum, er aftalen ugyldig. Forbrugerens kan gøre ugyldighed gældende inden for en præklusionsfrist på tre år, der løber fra datoen for aftalens indgåelse. Forbrugerens har pligt til at tilbagebetale hovedstolen af den udbetalte forbrugerkredit på et tidspunkt, der er passende i forhold til forbrugerens økonomiske evne.*
- 14 I henhold til § 2054, stk. 1, i zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (lov nr. 89/2012, borgerlig lovbog) som ændret, herefter »den borgerlige lovbog«, *anses betaling af renter for at være en anerkendelse af gæld for det beløb, for hvilket der skal betales renter.*

- 15 I henhold til den borgerlige lovbogs § 2054, stk. 2, *har den delvise opfyldelse af en gæld, hvis en skyldner delvis opfylder en gæld, den virkning, at resten af gælden anerkendes, hvis det på grundlag af omstændighederne kan formodes, at skyldneren ved at udføre ydelsen også har anerkendt resten af gælden.*
- 16 I henhold til den borgerlige lovbogs § 574 *skal en retsakt betragtes som gyldig og ikke som ugyldig.*
- 17 I henhold til den borgerlige lovbogs § 580, stk. 1, *er en retsakt, der er i strid med den offentlige sædelighed, ugyldig, og det samme gælder en retsakt, der er i strid med loven, hvis lovens væsen og formål kræver det.*

IV. Begrundelse for det præjudicielle spørgsmål

- 18 Ifølge den forelæggende ret kræver afgørelsen af sagen, at det undersøges, om formålet med direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 er at pålægge kreditgiveren en sanktion for ikke at have foretaget en fuldstændig vurdering af forbrugerens kreditværdighed, herunder når forbrugeren har tilbagebetalt kreditten fuldt ud og ikke har anfægtet aftalen i løbet af tilbagebetalingsperioden.
- 19 Selv om nogle nationale appeldomstole er af den opfattelse, at ovennævnte spørgsmål skal besvares bekræftende, er den forelæggende ret af den opfattelse, at det pågældende spørgsmål endnu ikke er blevet afgjort af Den Europæiske Unions Domstol, og at svaret på dette spørgsmål også kan være baseret på en modsatrettet fortolkning, der finder sit grundlag i en afvejning af de to aftaleparters interesser og tager hensyn til, at forbrugeren også bærer ansvaret for sine handlinger.
- 20 Den forelæggende ret har ligeledes taget hensyn til princippet om, at Den Europæiske Unions Domstol har enekompetence til at fortolke EU-retten, og til princippet om, at en national ret, selv i første instans, har ret til at forelægge et spørgsmål for at opnå en sådan fortolkning, og dette direkte på grundlag af artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (tidligere artikel 234 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab).
- 21 Det fremgår af betragtningerne til direktivet (navnlig 26.-28. betragtning som nævnt ovenfor), at det har til formål at beskytte forbrugeren mod hensynsløs optagelse af kredit, hvilket kan resultere i manglende evne til at tilbagebetale en sådan gæld, eller endda føre til forbrugerens insolvens.
- 22 Kort sagt: formålet med direktivets artikel 8 er at forhindre, at forbrugeren får økonomiske vanskeligheder med at tilbagebetale kreditter.
- 23 I det tilfælde, hvor forbrugeren tilbagebetaler en gæld i sin helhed uden at gøre indsigelse mod betalingen, kan man ikke påberåbe sig de skadelige virkninger, som direktivet beskytter forbrugerne mod.
- 24 Kreditgiverens forpligtelse til at vurdere forbrugerens kreditværdighed er ikke direktivets hovedformål, men en metode, hvorpå formålet skal opnås.

- 25 Spørgsmålet er derfor, om direktivets egentlige formål er at pålægge kreditgiveren sanktioner i tilfælde, hvor tildelingen af kredit ikke har haft negative virkninger, eller om der ikke er noget, der tyder på, at der er negative virkninger (der er alene en hypotetisk mulighed for, at forbrugeren måske kunne blive insolvent i fremtiden; i den foreliggende sag er sådanne påstande ikke blevet påberåbt, og endnu mindre bevist). Desuden er kravet i øjeblikket genstand for krav fra en kommerciel virksomhed.
- 26 Hvis det også i det foreliggende tilfælde skulle være tilladt at anvende en sanktion, dvs. hvis en aftale, der er blevet opfyldt, uden at der er gjort indsigelse, skulle anses for ugyldig, skal der henvises til situationen for andre forbrugere, over for hvilke den erhvervsdrivende har foretaget en vurdering af kreditværdighed i overensstemmelse med direktivets artikel 8 (behørig vurdering af aktiver og passiver), men som efterfølgende ikke har opfyldt deres forpligtelser i henhold til aftalen. I sådanne tilfælde kan det ikke hævdes, at grundlaget for aftalens ugyldighed er en overtrædelse af direktivets artikel 8, og forbrugerne hæfter for hele forpligtelsen, herunder andre fastsatte tilgodehavender, medmindre der kan påvises et andet grundlag for kreditaftalens ugyldighed.
- 27 Den forelæggende ret har heraf udledt, at der foreligger en ulighed mellem forbrugerne, for så vidt som aftalen er ugyldig for de forbrugere, der har opfyldt aftalen, og for hvilke de negative konsekvenser, som direktivet tilsigter at beskytte, ikke har fundet sted (alene fordi den ikke er blevet iværksat af den erhvervsdrivende), selv om den erhvervsdrivende i tilfælde, hvor disse forbrugere er blevet insolvente, men den erhvervsdrivende har foretaget en fuldstændig vurdering af kreditværdigheden i henhold til direktivets artikel 8, ikke kan kendes ugyldig på grundlag af denne bestemmelse.
- 28 Af denne grund er den forelæggende ret overbevist om, at det ikke er muligt at vurdere kreditværdigheden ved at se bort fra andre omstændigheder alene på grundlag af, at den erhvervsdrivende anmoder forbrugeren herom, men at der ligeledes skal tages hensyn til hele kontraktforholdet i forbindelse med direktivets beskyttelsesformål.
- 29 Ifølge den forelæggende ret skal det forelagte spørgsmål også ses i lyset af de generelle retsprincipper, der har præget den europæiske retskultur i årtusinder og har haft en afgørende indflydelse på tilblivelsen og udviklingen af aftalerechten i de enkelte medlemsstater i Den Europæiske Union. Der er for det første tale om god tro og retssikkerhed, som skal tjene begge parter i aftalen, hvad enten der er tale om en erhvervsdrivende eller en forbruger, idet overholdelsen af disse principper er direkte knyttet til den retlige tillid.
- 30 Hvis en kreditgiver har indgået en kreditaftale med en forbruger, som efterfølgende er blevet ydet af kreditgiveren og behørigt tilbagebetalt af forbrugeren, kan kreditgiveren derfor stole på, at forbrugeren ved at foretage betalingen har tilbagebetalt sin gæld i henhold til aftalen.

- 31 Selv en retshandling, der foretages implicit (stiltiende), forudsætter, at den anden part er i god tro og har retssikkerhed. I tjekkisk ret findes denne institution i den tjekkiske borgerlige lovbogs § 2054, som er citeret ovenfor; det er en institution, der har været kendt i tjekkisk ret i lang tid [tidligere var der tale om § 407 i zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (lov nr. 513/1991, handelsloven), der var gældende fra 1. januar 1992 til 31. december 2013, såvel som § 97 i zákon č. 141/1951 Sb, občanský zákoník (lov nr. 141/1951, borgerlig lovbog) eller § 1497 i zákon č. 946/1811 Sb., obecný zákoník občanský (ABGB) (lov nr. 946/1811, almindelig civillovbog)].
- 32 Disse bestemmelser tillagde de stiltiende retshandlinger betydning i den forstand, at enten en formodning for anerkendelse af forpligtelsen var blevet accepteret, eller at handlingen medførte en afbrydelse af forældelses- og søgsmålsfristerne. Med andre ord: den stiltiende handling var og er direkte forbundet med tillid til den anden part i retsforholdet, medmindre det på baggrund af omstændighederne kan antages, at den person, der udførte handlingen, ikke havde til hensigt at skabe en sådan tillid.
- 33 Det er et princip i tjekkisk civilret, at retlige transaktioner betragtes som gyldige snarere end ugyldige, da parterne i private retlige transaktioner både er frie til at skabe deres egne retlige forhold og er ansvarlige for dem; derfor bør privatretten respektere betydningen af denne frihed og dette ansvar i forhold til den pågældende retsakt og søge at finde måder at fortolke den på, som gør det muligt at opretholde retsaktens snarere end at underminere den.
- 34 Sanktionen har en mening, hvis den beskyttede interesse skades, og sanktionen er nødvendig for at afhjælpe konsekvenserne af overtrædelsen og i givet fald at afskrække den person, der har udført handlingen, fra en ansvarspådragende adfærd i fremtiden. Det giver ingen mening at anvende sanktioner udelukkende som en forebyggende foranstaltning, hvis der ikke er opstået skadelige virkninger; dette er ikke nødvendigt og er i strid med princippet om frihed [i privatretlige forhold].
- 35 Det fremgår ikke klart af direktivet, om det har til formål at pålægge kreditgiveren sanktioner for manglende overholdelse af en specifik forpligtelse, hvis den situation, som direktivet faktisk blev vedtaget med henblik på, ikke er opstået.
- 36 Dermed begynder der i praksis at opstå tilfælde som det, der er tale om i denne sag (efter at kreditten er blevet tilbagebetalt fuldt ud, anmodes kreditgiveren om at tilbagebetale renterne af kreditten fuldt ud). Dette spørgsmål er endnu ikke blevet behandlet på EU-plan, og efter den forelæggende rets opfattelse er det ønskeligt, at det behandles af Den Europæiske Unions Domstol for at sikre en ensartet fortolkning.

[...] [national procedure]

Prag, den 1. august 2022

[...]